

XARİCİ TƏSİSÇİLƏR ÜÇÜN ELEKTRON QEYDİYYAT

Hüquqi Şəxslərin Dövlət Qeydiyyatı və Dövlət Reyestri haqqında Qanuna edilmiş dəyişikliyə əsasən, *xarici investisiyalı məhdud məsuliyyətli cəmiyyət (MMC) və xarici investisiyalı MMC-nin elektron dövlət qeydiyyatı* anlayışları tətbiq edilir.

MMC-ni (güman ki, heç bir yerli və ya xarici həm-təsisçisiz) təsis etmək niyyətində olan əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxs internet informasiya ehtiyatında yerləşdirilmiş elektron ərizəni doldurmaqla, ərizəni, habelə proqram təminatı tərəfindən hazırlanmış məxsusi nizamnaməni gücləndirilmiş elektron imza ilə təsdiq etməlidir. Elektron qaydada təqdim edilən digər sənəd isə MMC-nin ünvanını göstərən sənədin skanıdır. Ərizənin qəbulu təsdiqi habelə, elektron qeydiyyat tamamlandıqda, qeydiyyat sənədləri əcnəbi/vətəndaşlığı olmayan şəxsin elektron ünvanına göndərilir.

Dəyişiklik (Azərbaycanda daimi yaşayış hüququ əldə etmiş əcnəbilərdən fərqli olaraq) istənilən əcnəbinin MMC-ni təsis edə bilməsini dəqiqləşdirir.

Dəyişiklik 18 oktyabr 2017-ci il tarixində qüvvəyə minir (lakin onun tətbiqi daha çox vaxt aparmaqdadır).

CRS MƏLUMATIN AVTOMATİK MÜBADİLƏSİ

[2016-cı il oktyabr ayı hüquqi yeniliyimizdə](#), 2016-cı il üzrə, “vahid hesabat standartı”-nın (*common reporting standard, CRS*) tətbiqi daxil olmaqla, vergi islahatlarının məcmuəsini təqdim etmişdik. Azərbaycan artıq Maliyyə hesabları barədə məlumatların avtomatik mübadiləsi haqqında səlahiyyətli orqanlar arasında Çoxtərəfli Razılaşmanı imzalayıb və, ona əsasən, məlumatın Azərbaycan tərəfindən ilk mübadiləsi 2018-ci ilin sentyabr ayına qədər baş tutmalıdır.

İCRA HAQQINDA

Bildiyiniz kimi son illərin ən aktual mövzularından biri ölkədə baş vermiş devalvasiya və ABŞ dollarının məzənnəsinin dəyişməsi ilə əlaqədar yaranmış borc böhranıdır. Sözügedən hadisələrin ilkin dövrlərində ən qabarıq problem sırf banklarla vətəndaşlar arasında idisə, hal-hazırkı dövrdə bank-vətəndaş qarşılıqlı münafiq məhkəmə instansiyaları üzrə icra məmurlarının qanundan irəli gələn məcburi icra hərəkətləri ilə bağlı vətəndaşların haqlı və haqsız şikayətləri də əlavə olunub. Daha doğrusu, qanunun tələblərindən irəli gələn məcburi icra hərəkətlərinə görə ödənilən xərclərin hansı hallarda və hansı miqdarda ödənilməsinə bilməyən vətəndaşlar bu dəfə, müvafiq məhkəmə və icra qurumlarından narazı qalırlar.

Belə ki, 2015-ci ilin fevral ayından etibarən ölkə ərazisində baş vermiş devalvasiya və ABŞ dollarının məzənnəsinin dəyişməsi, bütün məhkəmə instansiyalarında bankların vətəndaşlara qarşı borcun qaytarılması ilə bağlı iddia tələblərinin sayının həddindən artıq çoxalması ilə nəticələndi. Əgər ilkin dövrlərdə vətəndaşların narazılığı bankların onlara qarşı sərt mövqedə durması, borcu güzəştli şəkildə deyil birbaşa tələb etməsi idisə, hal-hazırda vəziyyət bir qədər dəyişmişdir.

Banklar artıq, qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qətnamələrinin icrası zamanı borcun qaytarılmasının effektivliyini nəzərə alıb vətəndaşlara qətnamənin icrası mərhələsində güzəşt edib borcu az məbləğlərdə aylıq ödənişlər şəklində tələb edirlər. Bu mexanizm borcun qaytarılmasını uzatsa da təcrübə göstərir ki, effektivliyinə az təsir göstərir. Belə olan halda, vətəndaş bankla olan problemini həll etmiş olsa da, qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qətnaməsinin icrasına görə ondan tələb olunan borc məbləğinin yeddi faizini icra qurumuna ödəmək problemi ilə üzləşir.

Azərbaycan Respublikasının İcra haqqında Qanununa əsasən, icra məmuru icra sənədini aldığı vaxtdan üç gün müddətində icraata başlamaq haqqında qərar qəbul edir. Həmin qərarla icra məmuru icra sənədində göstərilmiş tələblərin borclu tərəfindən könüllü icrası üçün icraata başlanıldığı vaxtdan ən çoxu on gün müddət təyin edir və bu barədə borcluya bildiriş verir. Bildirişdə həmin müddət başa çatdıqdan sonra göstərilən tələblərin məcburi qaydada icra ediləcəyi və həmin Qanunla nəzərdə tutulmuş icra ödənişinin və icra hərəkətlərinin həyata keçirilməsi ilə bağlı xərclərin ondan tutulacağı göstərilir.

Yəni, banka borcu olan vətəndaş icraata başlamaq haqqında qərarı rəsmi aldığı vaxtdan etibarən on gün ərzində həmin qərarı könüllü olaraq icra etmiş olsa, ondan borc məbləğinin yeddi faizi həcmində icra ödənişi tutulmayacaq. Yox, əgər həmin on gündən bir gün belə keçmiş olsa, vətəndaşın bankla hansı müddətə və hansı şərtlərlə borcu qaytarmasına dair razılaşma əldə etməyinin heç bir əhəmiyyəti yoxdur. Könüllü icra üçün verilmiş müddət bitdikdən sonra, hər bir halda vətəndaş ümumi borc məbləğinin yeddi faizini icra məmurlarının xüsusi fonduna ödəməlidir.

Məsələn: qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qətnaməsi əsasında vətəndaş banka 10.000 ABŞ dolları məbləğində borc pul ödəməlidir. Vətəndaş bununla bağlı icra şöbəsindən icraata başlamaq haqqında qərarı və on gün ərzində qətnaməni könüllü icra etməsi barədə bildirişi də almışdır. Təbii ki, borcu olan vətəndaş bu borcu birdəfəlik ödəyə bilmədiyi üçün bankla müəyyən kompromis yollar axtarır, bu isə bəzən on gün yox, daha çox vaxt apara bilər.

Hesab edək ki, vətəndaş bu qaydada on gün ərzində yox, on beş gün ərzində borcu hissələrlə ödəməsi barədə bankla razılaşır. Lakin qətnaməni könüllü icra etməsi üçün verilmiş müddət artıq başa çatmış olur və, vətəndaşın bankla hansı formada razılaşmasından asılı olmayaraq, həmin vətəndaşın borclu olduğu 10.000 ABŞ dolları məbləğinin yeddi faizi, yəni 700 ABŞ dolları, həcmində icra ödənişini ödəmək öhdəliyi əmələ gəlir.

İcra haqqında Qanun “icra ödənişi” ilə “icra hərəkətlərinin həyata keçirilməsi ilə bağlı xərclər”-i bir-birindən ayırır. Gətirdiyimiz misalda, qanunvericiliyin məhkəmə qətnaməsinin icrasına görə müəyyən etdiyi ödəniş icra ödənişidir (ki, vətəndaşların narazılığına səbəb olmaqdadır).

İcra hərəkətlərinin təşkilinə və keçirilməsinə sərf olunan vəsaitlər isə icra hərəkətlərinin həyata keçirilməsi ilə bağlı xərclər sayılır. Bu xərclərə, borclunun əmlakının daşınmasına, saxlanmasına, satılmasına, təcüməçilərə, mütəxəssislərə, tutulmuş məbləğin tələbkara poçtla köçürülməsinə və digər zəruri icra hərəkətlərinə sərf edilən vəsaitlər aiddir.

Təcrübəyə nəzər salsaq görərik ki, bir çox vətəndaşlar, həmçinin elə hüquqşünaslar da məhz “icra ödənişi” ilə “icra hərəkətlərinin həyata keçirilməsi ilə bağlı xərclər”-i qarışıq başa düşür. Çünki, icra məmurlarının özləri də vətəndaşdan yeddi faiz icra ödənişini tələb edərkən tələbini “məcburi icra hərəkətlərinə görə” tələbi kimi əsaslandırır. Əslində isə təcrübədə, yuxarıda qeyd etdiyimiz misalda olduğu kimi, icra məmurunun həyata keçirdiyi məcburi icra tədbirlərinə yalnız vətəndaşa icraata başlamaq haqqında qərar və öhdəliyin könüllü icra etməsi üçün bildirişin göndərilməsi daxil olur.

İcra haqqında Qanunun “icra ödənişi” və “icra hərəkətlərinin həyata keçirilməsi ilə bağlı xərclər”-ə dair müddələrinin tətbiqi təcrübəsinin ümumiləşdirilməsinə ehtiyac duyulduğunu düşünürük.

**İSTƏNİLƏN SUAL VƏ ƏLAVƏ MƏLUMAT ÜÇÜN BİZİMLƏ
ƏLAQƏ SAXLAYIN:**

BM Morrison Partners
Tel: (994 12) 497 19 14; 497 19 15
Faks: (994 12) 497 19 13
E-mail: info@bmlawaz.com

©2017 BM Morrison Partners. Bütün hüquqlar qorunur.

* Nəşrimizdə olan məlumat hüquqi və ya digər peşəkar məsləhət təşkil etmir.